

בסיס וצורן סופי וסוגי צורנים – תשובות

1. לפניכם שש מילים.

עֲבְרִית, צְרָפְתִית, פְּרִסִית, טוֹרְקִית, סְעוֹנִית, גְּרַמְנִית

- א. מהו הצורן הסופי המשותף לכל שש המילים: **ית**
- ב. איזו מילה יוצאת דופן **במשמעות** הצורן הסופי שלה? **סעונית (מיניוואן)**
- ג. מהי המשמעות של הצורן הסופי במילה שכתבתם בסעיף ב? **כלי תחבורה**
- ד. מהי המשמעות של הצורן הסופי ביתר במילים? **שפות**
- ה. המילה **צְרָפְתִית** יכולה להתפרש בשתי משמעויות. כתבו שני משפטים, ובכל משפט שבצו את המילה **צְרָפְתִית** במשמעות **שונה**.
- משפט ראשון: **העיר הצרפתית מציעה מבחר מאכלים מקומיים לתיירים.**
- משפט שני: **הצרפתית היא שפה רומאנית נפוצה מאוד.**

2. לפניכם מילים שונות שיש בהן הצורן הסופי -וֹן.

יְלָדוֹן, מַחְשָׁבוֹן, סִפְלוֹן, מְסָרוֹן, יוֹמוֹן, מְקוֹמוֹן, דְּבָשׁוֹן, דְּגָלוֹן, עֵתוֹן, הֶלִיכוֹן

א. מיינו את המילים שלעיל בטבלה שלפניכם לפי משמעות הצורן.

משמעות: הקטנה	משמעות: כתבי עת	משמעות: כלים ומכשירים
יְלָדוֹן	יוֹמוֹן	מַחְשָׁבוֹן
סִפְלוֹן	מְקוֹמוֹן	דְּבָשׁוֹן
מְסָרוֹן	עֵתוֹן	הֶלִיכוֹן
דְּגָלוֹן		

3. לפניכם רשימת מילים.

שַׁחְקוֹ, מִשְׁפָּטוֹ, מִנְעוּלוֹ, חֲלִילוֹ, מִדְּעוֹ, יְדוּעוֹ

- א. ברשימה יש מילה אחת שדרך היווצרותה **איננה** בסיס וצורן סופי. העתיקו אותה. **שַׁחְקוֹ**
- ב. המילה **חֲלִילוֹן** יכולה להתפרש בשני מובנים, ובכל אחד מהם הצורן יהיה שונה. כתבו שני משפטים - במשפט הראשון שבצו את המילה כך שהצורן יובן כצורן **גזירה**, ובמשפט השני שבצו את המילה כך שהצורן יובן כצורן **נטייה**.

צורן גזירה: **החלילן מנגן בתזמורת העירונית.**

צורן נטייה: **חלילן של הנערות נשבר אחרי שנפל במהלך שיעור מוזיקה.**

4. לפניכם רשימת שמות של בעלי מקצוע.

חֲשֵׁמְלַאי, פְּרִסוּמַאי, קַפַּאי, חֶקְלַאי, בִּימַאי, לְשׁוֹנַאי

- א. מהו הצורך הסופי המשותף לכל השמות? -אי
- ב. העתיקו שני שמות שבסיסיהם שייכים לגזרת המרובעים. חֲשֵׁמְלַאי, פְּרִסוּמַאי

5. דוברי עברית רבים מתבלבלים בין חֶקְלַאי ובין חֶקְלַאי. שבצו את הצורה הנכונה (כולל הניקוד) בכל משפט שלפניכם, ונסחו מסקנה בסוף הסעיף.
- א. החֶקְלַאי החרוץ מתעורר מוקדם כדי לחרוש את שדהו.
- ב. אין כניסת רכבים לשטח חֶקְלַאי!
- מסקנה: הצורך -אי מציין בעלי מקצוע, ואילו הצורך -י מציין שמות תואר.

6. בכנסיות הנוצרים נהגו בעבר למנות אדם שיצלצל בפעמון גדול לציון השעה או לציון הלוויית המת. בעברית נוהג השם פֶּעֶמוֹנָר לציון תפקיד זה.

- א. ציינו את דרך היווצרותה של המילה פֶּעֶמוֹנָר. בסיס "פעמון" + צורך סופי -ר
- ב. כתבו מילה משלכם שנוצרה בדיוק באותה הדרך. סנדלר

7. לפניכם רשימת שמות תואר.

קוֹצָנִי, עֶכְשׁוּי, שְׁמֵשִׁי, חֶרְפִּי, רוֹחָנִי, בֵּיתִי, יְרוּשָׁלַּמִּי, קוֹלְנִי

- א. אילו צורנים סופיים יש ביתר השמות? -י, -ני
- ב. העתיקו שם אחד שצורנו יכול להתפרש גם כצורך נטייה. בֵּיתִי – אוכל ביתי (צורך גזירה); ביתי הוא מבצרי (צורך נטייה).

הערה: גם הצורנים שבמילים שְׁמֵשִׁי, חֶרְפִּי יכולים להתפרש כצורני נטייה.

8. לפניכם שלושה צמדי מילים.

ספֵרֶיָה-מִסְגְּרֶיָה, עִירֶיָה-פְּנִסֶיָה, נִקְנִיקֶיָה-עוֹגֶיָה

א. איזה צמד יוצא דופן מבחינת המשמעות? **נִקְנִיקֶיָה-עוֹגֶיָה (מאכלים)**

ב. מהי המשמעות המשותפת ליתר הצמדים? **מקומות**

ג. מהו הצורך הסופי המשותף ל**כ**ל המילים? **-יָה**

ד. מהו **בסיס** המילה **מִסְגְּרֶיָה**? הסבירו מדוע בסיס זה **חורג** מן המצופה מבחינת משמעות המשקל. **בסיס המילה הוא מִסְגֵר, והוא חורג מן המצופה משום שהוא מציין בעלי מקצוע. ואומנם היינו מצפים שבעל מקצוע יישקל במשקל אחר כגון קֶטֶל (נָגֵר, רֶפֶד, זָמֵר). המשקל מִקְטֵל מציין בדרך כלל כלים ומכשירים, כגון מְבַרֵג, מְקַדֵחַ, מְזַלֵג.**

9. לפניכם רשימת מילים.

יְמָאוֹת, סְפָרוֹת, אֱלִימוֹת, פְּנוֹת, חֲבֵרוֹת, עֲדוֹת, מְלַצְרוֹת

א. ברשימה יש מילה אחת שיש לה **שני** צורנים סופיים. העתיקו אותה, וציינו את שני צורניה.

המילה: **יְמָאוֹת**, הצורנים: **-אי, -ות**

ב. העתיקו מן הרשימה שתי מילים ששייכות לגזרת נע"ו/י. **פְּנוֹת, עֲדוֹת**

ג. מהי המשמעות המשותפת של הצורך הסופי בכל המילים שלעיל? **שמות מופשטים**

10. לפניכם רשימת שמות פרחים.

פְּחִלִית, חֲרָצִית, נוֹרִית

א. מהו הצורך הסופי המשותף ל**כ**ל השמות? **-ית**

ב. כתבו מילה נוספת שיש לה הצורך הסופי שצינתם בתת-סעיף א אך יש לה משמעות **שונה**.

משאית (כלי תחבורה)